

INHOUD

Voorwoord: Hoe ons voorbereiden op het kantelmoment? 8

Woord van dank 10

Inleiding: Het nieuwe normaal 15

Waarom loopt de groei ten einde? 16

Het einde van de groei zou niet als een verrassing mogen komen 19

Waarom is groei zo belangrijk? 20

Maar is groei dan niet de normale toestand? 22

De simpele rekenformule voor samengestelde groei 29

Het piekoliescenario 31

Van een angstaanjagende theorie naar een nog angstaanjagender praktijk 33

Spattende zeepbellen 35

Wat komt er na de groei? 37

Een leeswijzer 38

1 De grote ballonrace 43

Een geschiedenis van de economie in tien minuten 44

Economisch denken in een handomdraai 51

Het twintigste-eeuwse economisch denken 55

Conjunctuur, rentevoeten en centrale banken 60

Ontspoord geld 65

Schuldbewijzen 70

2 Het gesis van ontsnappende lucht 75

Kaartenhuis 76

De aanloop: 1970-2001 77

Schaduwbanken en de huizenzeepbel 82

Wat omhoog gaat... 84

De moeder aller bubbels 91

- Grenzen aan de schuld 94
- Geen cent te makken en niemand om bij aan te kloppen 105
- Stimulusflops en reddingsfiasco's 107
- Ingrepen door andere landen en hun centrale banken 116
- Nadat alle pijlen verschoten zijn 117
- Deflatie versus inflatie 122
- De brug naar Nergenshuizen 125

- 3 Grenzen aan de aarde: Waarom de groei niet zal terugkeren 131**
 - Olie 132
 - Andere energiebronnen 140
 - Hoe markten op grondstoffenschaarste reageren:
Het Goudlokje-syndroom 147
 - Water 152
 - Voedsel 158
 - Metalen en andere mineralen 167
 - Klimaatverandering, verontreiniging, ongelukken,
milieudegradatie en natuurrampen 174

- 4 Kunnen innovatie, substitutie en efficiency de groei niet gaande houden? 185**
 - We substitueren ons suf 186
 - Energie-efficiency: een reddende engel? 195
 - Bedrijfsontwikkeling: de redding is in aantocht 206
 - De Wet van Moore of de Wet van Murphy? 209
 - Specialisatie en globalisering: de wonderdokters van de groei 214

- 5 De slinkende koek: Concurrentie en relatieve groei in een eindige wereld 223**
 - De Chinese zeepbel 224
 - Valutaoorlogen 238
 - Geopolitieke verhoudingen in een wereld zonder groei 245
 - Bevolkingsdruk: oud versus jong op een overbevolkte planeet 249
 - Het einde van 'ontwikkeling'? 254
 - De strijd tussen arm en rijk in een wereld zonder groei 261

6 Gecontroleerde krimp: Hernieuwd vooruitgangdenken 269

Het bankroetscenario 271

Schuldsanering voor iedereen... of gratis geld? 275

Geld zonder groei 281

Ontgroeiing en economie 286

Bruto nationaal geluk 295

Onze problemen zijn in principe op te lossen 300

7 Leven in een wereld zonder groei 309

Prioriteiten stellen 311

Transitiesteden 312

Clubs voor gedeelde veiligheid 316

De nieuwe economie op de kaart 318

Hoe zou een duurzame samenleving eruit kunnen zien? 324

Perspectief 328

Noten 331

Index 367

Over de auteur 380